

УДК 502.74

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ НА ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЯХ**Святослав ДУДЮК**

аспірант

Національний лісотехнічний університет України

Науковий керівник: **Володимир ДУДЮК**

канд. екон. наук, доцент кафедри

економіки та менеджменту

Львівський державний університет фізичної культури

імені Івана Боберського (Україна)

Екологічний туризм на прикордонних територіях є важливим чинником розвитку національних природних парків в Україні. Національні природні парки, розташовані на прикордонних територіях, мають унікальну природну спадщину, яка привертає увагу туристів з різних країн.

На прикордонних територіях, екологічний туризм повинен розвиватися з урахуванням культурних та природних особливостей країн-сусідів. При цьому необхідно враховувати, що розвиток екологічного туризму на прикордонних територіях може бути складним через наявність міжнародних правових та природоохоронних угод.

Основними перевагами розвитку екологічного туризму на прикордонних територіях є залучення іноземних туристів, підвищення рівня розвитку інфраструктури, збільшення доходів від екологічного туризму, а також підвищення екологічної свідомості та підтримки щодо охорони навколишнього природного середовища серед населення країн-сусідів [1].

Екологічний туризм в національних природних парках сприяє збереженню природних ресурсів.

Україна має декілька національних природних парків, які знаходяться на прикордонних територіях. Міжнародний біосферний заповідник (МБЗ) "Східні Карпати" – перший тристоронній біосферний заповідник у світі, розташований на території Польщі, Словаччини та України і включений у 1998

році до Всесвітньої мережі біосферних резерватів у рамках програми ЮНЕСКО “Людина і біосфера” [2].

МБЗ "Східні Карпати" розташований на площі 213211 га і включає 6 парків, у т.ч. три парки на території Польщі площею 113846 га, один парк на території Словаччини площею 40 778 га і два парки на території України площею 58587 га.

Територія охоронних об'єктів у транскордонній зоні трьох країн є єдиним природним територіальним комплексом, який поєднує у собі біогеографічні, екологічні, геоморфологічні та соціально-економічні аспекти. Охоронні заходи були прийняті з метою збереження природної, етнокультурної та історичної спадщини, а також екологічного балансу на Східних Бескидах. Охоронний об'єкт "Східні Карпати" є єдиним у світі трilaterальним біосферним резерватом і прикладом міжнародної екологічної співпраці в транскордонних регіонах [3].

Ужанський національний природний парк, розташований у транскордонній зоні, має великий потенціал для розвитку регіонального туризму між Словаччиною, Польщею та Україною, завдяки своєму розташуванню поруч з кордонами та зручному транспортному сполученню зі східно карпатськими регіонами. Таке розташування дозволяє ефективно використовувати природоохоронну територію в рекреаційно-туристичній та

Найбільшою цінністю Ужанського національного природного парку є букові праліси, що збереглись у гірських масивах, і комплекси букових, ялицево-букових та смереково-ялицево-букових лісів [4]. У липні 2007 року 6,1 тис. га букових пралісів Ужанського національного природного парку включено до списку Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО.

Останніми роками парк розвивається і розширюється, зокрема завдяки відкриттю нових туристичних маршрутів, що забезпечують доступ до найкрасивіших місць парку. Нові піші маршрути, що пролягають через кордони з Польщею та Словаччиною, збільшують популярність парку серед

іноземних туристів та збагачують туристичний потенціал Карпатського регіону в цілому.

В Ужанському національному природному парку обладнані 17 науково-пізнавальних туристичних маршрутів і декілька екологічних стежок. Ужанський НПП має потенціал для розвитку етнографічного туризму завдяки існуванню живого фольклору та традицій природокористування в регіоні. Лемки, які є однією з етнічних груп українців Карпатського регіону, мають збережену історико-культурну спадщину, яка може стати привабливою для туристів. Це може бути використано для створення культурно-етнографічних турів, які охоплюватимуть території Польщі, Словаччини та України.

На нашу думку, більше уваги потрібно приділити також розвитку та вдосконаленню інформаційної туристичної інфраструктури Ужанського НПП з використанням досвіду парків-партнерів Міжнародного біосферного заповідника "Східні Карпати".

Список використаних джерел:

1. Taggart-Hodge, T. D., and M. Schoon. The challenges and opportunities of transboundary cooperation through the lens of the East Carpathians Biosphere Reserve. *Ecology and Society* 21(4):29. <https://doi.org/10.5751/ES-08669-210429>
<https://doi.org/10.5751/ES-08669-210429>.
2. UNESCO MAB Site: East Carpathians. Режим доступу: <http://www.biospheresmart.org>.
3. Romano, J., E. Pérez-Chinarro & B.V. Coral Network of Landscapes in the Sustainable Management of Transboundary Biosphere Reserves. 2020. *Land* 9(9): 320. Doi: 10.3390/land9090320.
4. Geyer, J., F. D. Hamor, and P. L. Ibisch. Carpathian biosphere reserve (Ukraine): towards participatory management. *eco.mont: Journal on Protected Mountain Areas Research* 2009. 1 (2):5-12. <http://dx.doi.org/10.1553/ecomont2s5>.